

خبر

بازماندگان؛

۳۰ درصد مستمری بگیران

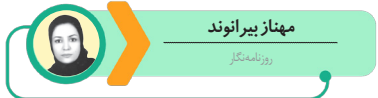
بر اساس آخرین آمارهای تأمین اجتماعی، قشر بازماندگان ۳۰ درصد از جامعه ۴ میلیون نفری مستمری بگیران تحت پوشش این سازمان را به خود اختصاص داده‌اند. داده‌های این حوزه تا پایان سال گذشته نشان می‌دهد ۴۷ درصد مستمری بگیران تأمین اجتماعی افراد بازنشسته، ۳۰ درصد بازماندگان، ۲۰ درصد فوت‌شدگان و سه درصد مستمری بگیر از کار افتاده هستند. با این حساب، اکنون بیش از یک میلیون و ۲۰۰ هزار نفر از مستمری بگیران تأمین اجتماعی را جامعه بازماندگان تشکیل می‌دهند.

در مقایسه آماری سال‌های ۱۴۰۰ و سال قبل از آن، تعداد مستمری بگیران تأمین اجتماعی ۳۶ درصد کاهش و بیمه‌شدگان اصلی این سازمان ۳۷ درصد افزایش یافته‌است. همچنین تعداد مستمری بگیران سازمان در سال گذشته به بیش از ۴ میلیون و ۷۶ هزار نفر رسید که با آمار افراد تبعی بازنشستگان، بازماندگان و از کار افتادگان، مجموع آنها به ۷ میلیون و ۲۰۰ هزار و ۴۴۹ نفر می‌رسد. اکنون نیز سازمان تأمین اجتماعی ۶۰ درصد کل بازنشستگان صندوق‌های بیمه‌ای و ۵۳ درصد جمعیت کشور را تحت پوشش دارد. بر اساس بند «۲» ماده (۳) قانون تأمین اجتماعی، مستمری بازماندگان یکی از تعهدات بلندمدت این سازمان، پس از فوت فرد بیمه‌شده به بازماندگان واجد شرایط آن فرد داده می‌شود. همسر دائم و شوهر بیمه‌شده‌زن متوفی از بازماندگان واجد شرایط دریافت این مستمری محسوب می‌شوند. البته باید مرد ضمن داشتن سن بیش از ۶۰ سال، تحت تکفل زن نیز نباشد. فرزندانات متوفی نیز در صورت نداشتن شغل و همسر از دریافت مستمری فرد تحت پوشش فوت شده بهره‌مند می‌شود.

فرزند ذکور نیز به موجب مفاد بند «۲» ماده (۸۱) قانون تأمین اجتماعی با داشتن سن کمتر از ۱۸ سال تمام و اشتغال به تحصیل، بیماری یا قادر به کار نبودن به دلیل نقص عضو، طبق گواهی کمیسیون پزشکی موضوع ماده (۹۱) قانون تأمین اجتماعی، امکان دریافت مستمری را دارند.

بر اساس قانون تأمین اجتماعی، درخواست بازمانده متوفی جهت برقراری مستمری، اصل و تصویر شناسنامه و کارت ملی متوفی و بازماندگان واجد شرایط، گواهی وفات بیمه‌شده، سند رسمی ازدواج دائم متوفی و همسر وی، گواهی اشتغال به تحصیل معتبر تأیید شده مراجع ذیصلاح درباره فرزندان ذکور، مدارک مورد نیاز برقراری مستمری بازماندگان است. همچنین ارائه تعهدنامه فرزندانات مبنی بر نداشتن شغل و شوهر و مدارک احراز وقوع حادثه نیز از مدارک لازم برای برقراری مستمری محسوب می‌شود. مراحل برقراری مستمری بازنشستگی عادی، از کار افتادگی و بازماندگان در صورت احراز شرایط قانونی مقرر در قانون تأمین اجتماعی از طریق سامانه خدمات غیرحضور سازمان به نشانی (Estaimin.ir) قابل انجام و پیگیری است.

برقراری تعهدات بلندمدت از جمله پرداخت مستمری بازنشستگی، از کار افتادگی و بازماندگان از مهمترین خدمات بیمه‌ای تأمین اجتماعی است که افراد واجد شرایط در صورت احراز شرایط قانونی، از این حمایت‌ها بهره‌مند می‌شوند. بازماندگان واجد شرایط مستمری بگیر از کار افتاده کلی، بازنشسته یا بیمه‌شدگان متوفی در صورت احراز شرایط بند «۳» ماده (۸۰) قانون تأمین اجتماعی با داشتن یک سال سابقه در ۱۰ سال آخر یا حداقل ۹۰ روز در آخرین سال حیات یا دارا بودن ۲۰ سال سابقه پرداخت حق بیمه پیش از فوت، مستمری دریافت می‌کنند. همچنین بازماندگان بیمه‌شده متوفی با بیش از یک سال سابقه پرداخت حق بیمه در صورت دارا نبودن شرایط مقرر در قانون، متناسب با سنوات پرداخت حق بیمه از مستمری استفاده خواهند کرد.

رئیس‌مدیر

مهناز پیرانوند

گفت‌وگو

قانون ساختار نظام جامع رفاه و تأمین اجتماعی در راستای اجرای اصل (۲۹) قانون اساسی و برای انسجام بخشی کلان سیاست‌های رفاهی به منظور توسعه عدالت اجتماعی در سال ۱۳۸۳ به تصویب رسید. این در حالی است که این قانون با سه حوزه بیمه‌ای، حمایتی، توانبخشی و امدادی و ۱۹ ماده، پس از گذشت حدود ۱۸ سال همچنان در انتظار اجرا است. در گفت‌وگوی آتیه‌نوی با علی حیدری عضو و نایب رئیس هیأت مدیره سازمان تأمین اجتماعی، مراحل تصویب، سیر گذار و چرایی اجرا نشدن این قانون از دولت‌های گذشته تا کنون را بررسی کردیم.

گسترش و تأمین بیمه همگانی برای آحاد جامعه با اولویت دادن به بازار کار و اشتغال و ایجاد انسجام بین بخش‌های مختلف اجتماعی و درمانی از اهداف قانون ساختار نظام جامع رفاه و تأمین اجتماعی است. اجرای طرح بیمه اجباری مزدبگیران و تشکیل صندوق‌های بیمه‌ای مورد نیاز مانند حرف و مشاغل آزاد، روستاییان و عشایر و... بخشی دیگر از اهداف این قانون محسوب می‌شود. این قانون، اهدافی مانند گسترش بیمه‌های خاص برای جبران خسارات ناشی از حوادث طبیعی، پشتیبانی حقوقی از انواع بیمه تکمیلی، نظارت بر عملکرد و تعادل منابع و مصارف صندوق‌ها بر اساس محاسبات بیمه‌ای و اطلاع‌رسانی درباره خدمات آن را دنبال می‌کند.

تاریخچه نظام جامع

علی حیدری، عضو و نایب رئیس هیأت مدیره سازمان تأمین اجتماعی درباره پیشینه تصویب قانون ساختار نظام جامع رفاه و تأمین اجتماعی با اشاره به تصویب این قانون

با توجه به ابلاغ سیاست‌های کلی تأمین اجتماعی توسط مقام معظم رهبری به عنوان یک سند فرابخشی این سیاست‌ها می‌تواند تقویت و احیاکننده قانون ساختار نظام جامع رفاه و تأمین اجتماعی باشد

در سال ۱۳۸۳ گفت: «در برنامه‌های اول تا سوم توسعه مسأله مربوط به رفاه و تأمین اجتماعی، ایجاد عدالت و فقرزدایی آمده بود که در برنامه سوم به صراحت تأکید بر طراحی این نظام جامع شد.» او گفت: «در دولت‌های پنجم و ششم به لحاظ اینکه دولت بعد از جنگ محسوب می‌شد، در دوره اول ریاست جمهوری مرحوم هاشمی به دلیل بازسازی جنگ و اولویت توسعه اقتصادی به مقولات اجتماعی پرداخته نشد.» نایب رئیس هیأت مدیره سازمان تأمین اجتماعی ادامه داد: «اما به دلیل اتفاقات آن دوران، دولت وقت دوباره به مقوله عدالت و تأمین اجتماعی توجه ویژه کرد.»

اجرای قانون بیمه همگانی

حیدری با اشاره به اینکه در سال ۱۳۷۳ قانون بیمه درمانی همگانی تصویب و اجرایی شد، افزود: «بخش زیادی از مردم از این طریق، بیمه شدند و در مناطق محروم به صورت رایگان خدمات درمانی دریافت کردند.» او ادامه داد: «اما در سال ۱۳۷۵ و ۱۳۷۶ با تدوین لایحه فقرزدایی و بازکرد حمایتی و تصویب آن توسط وزارت بهداشت، قرار شد بخش آموزش پزشکی به وزارت علوم بازگردانده و در صورت تحقق این موضوع، بخش تأمین اجتماعی در وزارت بهداشت یار و وزارت تعاون ادغام شود.» عضو هیأت مدیره تأمین اجتماعی افزود: «این موضوع در شورای اقتصاد آن زمان مطرح شد که باید در قالب لایحه فقرزدایی به مجلس می‌رفت، اما با تغییر دولت و پس گرفتن لایحه توسط رییس جمهوری بعد، سازمان تأمین اجتماعی مکلف به تدوین نظام جامع رفاه و تأمین اجتماعی شد.»

پیش‌نویس نظام جامع

نایب رئیس هیأت مدیره سازمان تأمین اجتماعی گفت: «در آن سال‌ها مدیرعامل وقت سازمان تأمین اجتماعی تدوین این قانون را به مؤسسه عالی پژوهش محول کرد و این نهاد نیز مطالعات وسیعی در ابعاد امدادی، حمایتی،

نایب رئیس هیأت مدیره سازمان تأمین اجتماعی تشریح کرد

سیاست‌های کلی تأمین اجتماعی احیاکننده قانون ساختار نظام جامع رفاه خواهد بود

شرکت‌های سرمایه‌گذاری تأمین اجتماعی رفتند.»

اختلاف بین دولت‌های گذشته و مجلس

حیدری افزود: «پس از این اتفاقات، اختلافی بین مجلس شورای اسلامی و دولت در ارتباط با صندوق‌ها در دولت نهم و دهم شکل گرفت و موضوع ادغام سه وزارتخانه تعاون، کار و رفاه اجتماعی مطرح شد.» او ادامه داد: «به دلیل ادغام وزارت تعاون، رفاه و تأمین اجتماعی در وزارت کار و امور اجتماعی، به طور عملی ساختار این وزارتخانه تغییر خاصی نکرد و همان ساختار وزارت کار سابق حفظ، اما دو معاونت تعاون و رفاه اجتماعی به آن اضافه شد.»

نایب رئیس هیأت مدیره سازمان افزود: «بخش تعاون به دلیل وجود یک وزارتخانه، اتاق تعاون و یک سازمان و ساز کار خاص، جدایی ساختار خود را حفظ کرد. بخش رفاه و تأمین اجتماعی اما به دلیل نوب بودن وزارتخانه در عمل تبدیل به یکی از معاونت‌های چندگانه وزارت کار شد.» او ادامه داد: «وزارت کار ساختار قبلی خود را با سه معاونت مرتبط از جمله معاونت فرهنگی، تنظیم روابط کار و معاونت اشتغال و کار آفرینی حفظ کرد، اما در حوزه رفاه و تأمین اجتماعی به آن توجه کافی نشد.»

به گفته حیدری، در آن زمان تلاش‌هایی از سوی سازمان تأمین اجتماعی و فعالان حوزه، برای احیای آن در برنامه ششم توسعه و قانون احکام دائمی انجام شد و با وجود نوشتن احکام خوبی برای احیای قانون ساختار، اما متأسفانه این کار محقق نشد.

ادغام صندوق‌ها

عضو هیأت مدیره سازمان تأمین اجتماعی گفت: «در حوزه سازمان‌های بیمه‌گر بر اساس اختلافات اشاره شده، اتفاقی رخ داد. در ماده (۱۳) قانون مدیریت خدمات کشوری بدون اطلاع وزارت رفاه و تأمین اجتماعی وقت مصوب شد که همه صندوق‌ها در سازمان تأمین اجتماعی ادغام شوند.» حیدری اضافه کرد: «دولت وقت در سال ۱۳۸۷ این ادغام را از طریق یک اساسنامه انجام داد و مجلس نیز پس از اختلاف با دولت، اصلاحیه ماده (۱۳) قانون مدیریت خدمات کشوری را نوشت. در این اصلاحیه عملاً قانون ساختار در برخی موارد از محدوده سودمندی خارج شد.» او ادامه داد: «در اصلاحیه مقرر شد سازمان تأمین اجتماعی فراگیر یا یکسری صندوق‌های تابعه ایجاد شود که ضمن اجرایی نشدن این موضوع، بخش

هیأت مدیره سازمان تأمین اجتماعی گفت: «یعنی با وجود داشتن یک نظام جامع رفاه و تأمین اجتماعی و پیش‌بینی منابع آن در قانون برنامه توسعه، با حذف این ماده قانونی، قانون ساختار نظام جامع دیگر منبعی برای اجرا نداشت و این مسأله بخشی از علت اجرا نشدن قانون مذکور بود.»

تأثیر تغییر دولت

حیدری گفت: «یکی دیگر از دلایل اجرایی نشدن قانون ساختار نظام جامع رفاه و تأمین اجتماعی، تصویب این قانون در سال ۱۳۸۳ هم‌زمان با تشکیل وزارت رفاه و تأمین اجتماعی در آن زمان بود که در سال ۱۳۸۴ با تغییر دولت مواجه شد.» او افزود: «پس از تغییر دولت، گروه تدوین و تصویب‌کننده این قانون، تنها یک سال فرصت عملیاتی کردن آن را داشت که در این مدت این موضوع اجرایی نشد.» عضو هیأت مدیره سازمان

یکی دیگر از دلایل اجرایی نشدن قانون ساختار نظام جامع رفاه و تأمین اجتماعی، تصویب این قانون در

سال ۱۳۸۳ هم‌زمان با تشکیل وزارت رفاه و تأمین اجتماعی در آن زمان بود که در سال ۱۳۸۴ با تغییر

دولت مواجه شد

قابل توجهی از قانون ساختار نظام رفاه و تأمین اجتماعی نیز محقق نشد.» نایب رئیس هیأت مدیره سازمان تأمین اجتماعی افزود: «به دلیل تبدیل شدن وزارتخانه به معاونت، باید از طریق تأمین اجتماعی، تقویت شورایی رفاه و دبیرخانه آن، برای اجرایی شدن این قانون اقداماتی انجام می‌شد.» او افزود: «در دولت قبل با گذشت هشت سال فعالیت، تنها چند جلسه شورایی رفاه و تأمین اجتماعی تشکیل شد و دبیرخانه آن در حد چند نفر کاهش یافت.» حیدری گفت: «در حالی که موجب قانون که شورایی رفاه، ساختاری مانند شورایی اقتصاد و دبیرخانه‌ای مانند سازمان برنامه و بودجه را دارا است، دبیرخانه این شورا پس از ادغام در دولت گذشته تضعیف شد.» نایب رئیس هیأت مدیره سازمان تأمین اجتماعی گفت: «شورایی رفاه باید مانند شورایی اقتصاد با برگزاری جلسات ماهانه وضعیت رفاه و تأمین اجتماعی کشور را رصد می‌کرد تا این مشکلات حل شود.» او با بیان اینکه موضوعات مطرح شده دلایل جدی برای اجرایی نشدن قانون ساختار نظام جامع رفاه و تأمین اجتماعی است، اظهار امیدواری کرد: «با توجه به ابلاغ سیاست‌های کلی تأمین اجتماعی توسط مقام معظم رهبری به عنوان یک سند فرابخشی، این سیاست‌ها می‌تواند تقویت و احیاکننده قانون مذکور باشد.» حیدری معتقد است: «اگر این سیاست‌های کلی، عملیاتی و برنامه جامع تحقق آنها اجرا شود، می‌توان امیدوار به احیا و اجرای قانون ساختار نظام جامع رفاه و تأمین اجتماعی بود.»

تأمین اجتماعی گفت: «در آن زمان سازمان‌های تأمین اجتماعی، بهزیستی، بیمه سلامت و بیمه روستاییان ذیل آن وزارتخانه بودند، اما این نهاد به جای تعریف نظارت راهبردی آنها، بیشتر پیگیر سازمان‌های موجود به‌ویژه سازمان تأمین اجتماعی بود.» او افزود: «همچنین سازمان تأمین اجتماعی هم پیگیر شستا و شرکت‌های وابسته به سازمان بود، در حالی که آن زمان مجموع قیمت شستا ۳ هزار میلیارد تومان برآورد می‌شد و کشور حدود ۲۴ هزار میلیارد تومان یارانه پرداخت می‌کرد.»

۸۵ قلم یارانه اجتماعی

حیدری گفت: «اکنون بر اساس پژوهش‌های سازمان برنامه و بودجه و مطالعاتی که من انجام دادم، حدود ۸۵ قلم یارانه اجتماعی در کشور پرداخت می‌شود.» نایب رئیس هیأت مدیره تأمین اجتماعی گفت: «اقدام یارانه‌های معطوف به افراد و خانوارها به صورت هوشمند و هدفمند هزینه نمی‌شود و بار مالی این یارانه‌ها حدود هزار و ۴۰۰ همت اعلام شده که البته در گزارشی دیگری در سال ۱۳۹۹، این رقم هزار و ۸۰۰ همت برآورد شده است.» او اضافه کرد: «این میزان یارانه پرداختی در سال‌های اخیر رشد بیشتری را شاهد بوده، اما از مسیر و کانال قانون ساختار نظام جامع رفاه و تأمین اجتماعی انجام نمی‌شود.» او ادامه داد: «متولیان تشکیل این وزارتخانه در ابتدای فعالیت خود، این اولویت‌یابی غلط را انجام داده‌اند و به جای هدفمند کردن یارانه‌ها به دنبال

فقر و تأمین اجتماعی انجام داد.» او در ادامه گفت: «بر اساس مطالعات این مؤسسه، گزارش تحقیقی در حدود هزار صفحه تدوین و سپس پیش‌نویس لایحه نظام جامع رفاه و تأمین اجتماعی تهیه شد.» حیدری افزود: «در این پیش‌نویس پیشنهاد تشکیل یک سازمان ملی رفاه و تأمین اجتماعی در حد معاون رئیس جمهور و به عنوان حوزه فرابخشی داده شد.» او اضافه کرد: «در جریان فرایند تدوین لایحه در دولت و تصویب آن توسط مجلس، در نهایت مجلس شورای

با توجه به ابلاغ سیاست‌های کلی تأمین اجتماعی توسط مقام معظم رهبری به عنوان یک سند فرابخشی این سیاست‌ها می‌تواند تقویت و احیاکننده قانون ساختار نظام جامع رفاه و تأمین اجتماعی باشد

اسلامی اعتقاد داشت به جای سازمان ملی رفاه و تأمین اجتماعی باید یک وزارتخانه تشکیل شود.» حیدری افزود: «در شور اول رسیدگی به لایحه نظام جامع رفاه و تأمین اجتماعی، وزارت کار و تأمین اجتماعی مصوب شده بود، اما بعدها با تلاش مدیران وقت تأمین اجتماعی و همکاری رییس سازمان برنامه و بودجه، در شور دوم این وزارتخانه به وزارت رفاه و تأمین اجتماعی تبدیل شد.» او با اشاره به اهمیت این قانون، گفت: «قانون ساختار نظام جامع رفاه و تأمین اجتماعی یکی از قوانین مادر و اصلی کشور است و عملیاتی شدن بسیاری از اصول رفاهی، بر اساس این قانون دنبال می‌شود.»

دلایل اجرایی نشدن

نایب رئیس هیأت مدیره سازمان تأمین اجتماعی درباره علت اجرا نشدن قانون ساختار نظام جامع رفاه و تأمین اجتماعی تاکنون، گفت: «بخشی از این موضوع به زمان تصویب این قانون برمی‌گردد.» او ادامه داد: «زمان تصویب قانون مذکور، هم‌زمان برنامه چهارم توسعه در حال تدوین و تصویب بود و در ماده (۳) قانون برنامه توسعه، پیش‌بینی واقعی شدن قیمت حامل‌های انرژی در طول برنامه به صورت سالانه ۲۰ درصد مطرح شد.»

حیدری اضافه کرد: «قرار بود منابع حاصل از این افزایش یا واقعی‌سازی قیمت حامل‌های انرژی، صرف سه حوزه بهینه‌سازی مصرف انرژی، توسعه حمل‌ونقل عمومی و نظام رفاه و تأمین اجتماعی شود.» او افزود: «به همین دلیل در قانون ساختار نظام جامع رفاه و تأمین اجتماعی در ماده (۱۰) و (۱۱) موضوع یارانه‌ها آمد و وزارتخانه مذکور به عنوان متولی اجرای این قانون، باید منابع حاصل از هدفمندی یارانه‌ها را به سمت خانوارهای کمتر

برخوردار هدایت می‌کرد.»

او ادامه داد: «پس از روی کار آمدن مجلس هفتم، نمایندگان در طرحی با موضوع تثبیت قیمت‌ها، ماده (۳) قانون برنامه چهارم توسعه را حذف کردند.» نایب رئیس